

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos
žemės ūkio ministro
2009 m. gegužės 12 d.
įsakymu Nr. 3D-338

**LIETUVOS KAIMO PLĖTROS 2007–2013 METŲ PROGRAMOS PRIEMONĖS „PARAMA
VERSLO KŪRIMUI IR PLĖTRAI“ SUPAPRASTINTOSIOS ĮGYVENDINIMO TAISYKLĖS
(VEIKIANČIOS LABAI MAŽOS ĮMONĖS AR KAIMO GYVENTOJO INDIVIDUALIOJO
VERSLO PLĖTRA)**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Parama verslo kūrimui ir plėtrai“ supaprastintosios įgyvendinimo taisyklės (veikiančios labai mažos įmonės ar kaimo gyventojų individualiojo verslo plėtra) (toliau – Taisyklės) parengtos vadovaujantis 2005 m. rugšėjo 20 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai (OL 2005 L 277, p. 1) su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais 2009 m. sausio 19 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 74/2009 (OL 2009 L 30, p. 100), 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1974/2006, nustatančiu išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 dėl Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) paramos kaimo plėtrai taikymo taisykles (OL 2006 L 368, p. 15), su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais 2008 m. lapkričio 27 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1175/2008 (OL 2008 L 318, p. 6), 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1998/2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai (OL 2006 L 379, p. 5), Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. vasario 13 d. nutarimu Nr. 189 „Dėl valstybės institucijų, savivaldybių ir kitų juridinių asmenų, atsakingų už Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai priemonių įgyvendinimą, paskyrimo“ (Žin., 2007, Nr. 22-839), Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programa, patvirtinta 2007 m. spalio 19 d. Komisijos sprendimu Nr. C(2007)5076 (toliau – Programa), ir Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos administravimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymu Nr. 3D-153 (Žin., 2007, Nr. 41-1562, 2009, Nr. 21-834) (toliau – Programos administravimo taisyklės).

2. Taisyklės taikomos Programos 3 krypties „Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ priemonei „Parama verslo kūrimui ir plėtrai“ įgyvendinti, kai paramos prašoma veikiančios pelno siekiančios labai mažos įmonės veiklai ir (arba) plėtrai ar kaimo gyventojų individualiojo ne žemės ūkio verslo, nusteigiant įmonės, plėtrai, kaip nurodyta Programos 1 priede pateiktame priemonės „Parama verslo kūrimui ir plėtrai“ aprašyme. Šios Taisyklės netaikomos, kai paramos pagal priemonę „Parama verslo kūrimui ir plėtrai“ prašoma naujai pelno siekiančiai labai mažai įmonei steigti.

3. Taisyklės taikomos:

3.1. pareiškėjams – labai mažoms įmonėms, kaip nurodyta Taisyklių 20.1 punkte, – kurių prašomos paramos suma yra ne didesnė kaip 150 000 Lt (vienas šimtas penkiasdešimt tūkstančių litų);

3.2. pareiškėjams – kaimo gyventojams, užsiimantiems individualiaja veikla, kaip nurodyta Taisyklių 20.2 punkte, – kurių prašomos paramos suma yra ne didesnė kaip 138 112 Lt (vienas šimtas trisdešimt aštuoni tūkstančiai vienas šimtas dvylika litų).

II. TAISYKLĖSE VARTOJAMI SUTRUMPINIMAI IR SĄVOKOS

4. Taisyklėse vartojami sutrumpinimai:

Agentūra – Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos.

EB – Europos Bendrija.

EŽŪFKP – Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai.

Ministerija – Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija.

Priemonė – Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos 3 krypties „Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ priemonė „Parama verslo kūrimui ir plėtrai“.

SAPARD – Specialioji Žemės ūkio ir kaimo plėtros paramos programa.

5. Taisyklėse vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos kituose teisės aktuose.

III. PRIEMONĖS TIKSLAI

6. Bendrasis tikslas – remti labai mažų įmonių ir kitų smulkiojo verslo iniciatyvų kūrimąsi ir plėtrą kaime, skatinant ne žemės ūkio srities veiklą, sukuriančią naujų darbo vietų bei papildomų pajamų šaltinių, ir tokiu būdu gerinti gyvenimo kokybę kaime.

7. Specialieji tikslai:

7.1. sukurti naujas ir išlaikyti esamas darbo vietas kaimo gyventojams;

7.2. didinti ne žemės ūkio srities veiklos įvairovę ir apimtį kaime;

7.3. skatinti paslaugų plėtrą;

7.4. remti ir gaivinti kaimo paveldo vertybes.

8. Veiklos tikslai:

8.1. skatinti kaimo gyventojų, ypač jaunimo ir moterų, verslumą;

8.2. remti naujas smulkiojo verslo iniciatyvas kaime;

8.3. stiprinti veikiančių labai mažų įmonių gyvybingumą ir skatinti jų modernizavimą;

8.4. puoselėti tradicinių amatų technologijas, sudaryti sąlygas reprezentuoti tradicinių amatų gaminius ir jais prekiauti.

IV. REMIAMA IR NEREMIAMA VEIKLA

9. Pagal Priemonę remiamos veiklos sritys:

9.1. pirmoji pagal Priemonę remiamos veiklos sritis – ne žemės ūkio veikla, įskaitant:

9.1.1. su žemės ūkiu nesusijusių paslaugų teikimą;

9.1.2. tradicinių amatų puoselėjimą. Viename projekte gali būti numatytas kelių susijusių amatų vystymas ir (arba) plėtra;

9.1.3. tradicinių amatų centrų kūrimą ar jų veiklos plėtrą (pelno siekiančius projektus). Ne pelno siekiantys (viešojo pobūdžio) projektai, pagal kuriuos steigiami tradicinių amatų centrai ir (arba) plėtojama jų veikla, remiami pagal Programos 3 krypties „Gyvenimo kokybė kaimo vietovėse ir kaimo ekonomikos įvairinimas“ priemonę „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“;

9.2. antroji pagal Priemonę remiamos veiklos sritis – produktų, nepatenkančių į Europos Bendrijos steigimo sutarties I priedą (toliau – Sutarties I priedas), nedidelės apimties gamyba. Tam, kad gamyba būtų remiama pagal šią Priemonės veiklos sritį, galutinis gaminamas ir (arba) numatytas gaminti produktas turi nepatekti į Sutarties I priedą (šis reikalavimas netaikomas tais atvejais, kai į Sutarties I priedą patenkantis produktas naudojamas kaip žaliava galutiniam, į Sutarties I priedą nepatenkančiam produktui gaminti).

10. Išsamus pagal Priemonę remiamų ne žemės ūkio veiklos rūšių sąrašas pateiktas Taisyklių 1 priede.

11. Pagal Priemonę neremiamų veiklos rūšių sąrašas pateiktas Taisyklių 2 priede.

V. LĖŠOS PRIEMONEI ĮGYVENDINTI IR PARAMOS DYDIS

12. Pagal šias Taisykles pareiškėjui per vieną kvietimo teikti paramos paraiškas laikotarpį negali būti suteikta didesnė kaip 300 000 Lt (trijų šimtų tūkstančių litų) parama.

13. Suteikiamos paramos dydis skaičiuojamas atsižvelgiant tik į tinkamas finansuoti projekto išlaidas. Paramos lėšomis finansuojama iki 50 proc. visų tinkamų finansuoti projekto išlaidų.

14. Didžiausia paramos suma vienam projektui:

14.1. iki 150 000 Lt (vieno šimto penkiasdešimt tūkstančių litų), kai paramos gavėjas yra labai maža įmonė, kaip nurodyta Taisyklių 20.1 punkte;

14.2. iki 138 112 Lt (vieno šimto trisdešimt aštuonių tūkstančių vieno šimto dvylikos litų), kai paramos gavėjas, kaip nurodyta Taisyklių 20.2 punkte, yra kaimo gyventojas, besikreipiantis paramos individualiojo verslo plėtrai.

15. Didžiausia paramos suma vienam paramos gavėjui 2007–2013 metais pagal Programos investicines priemones negali viršyti 1 381 120 Lt (vieno milijono trijų šimtų aštuoniasdešimt vieno tūkstančio vieno šimto dvidešimt litų). Į šią paramos sumą 2007–2013 metų laikotarpiui paramos gavėjui neįskaitoma parama, gaunama pagal:

15.1. Programos priemonės „Profesinio mokymo ir informavimo veikla“, „Naudojimasis konsultavimo paslaugomis“, „Pusiau natūrinis ūkininkavimas“, „Jaunųjų ūkininkų įsikūrimas“, „Kaimo atnaujinimas ir plėtra“, projektus įgyvendinant planavimo būdu (kai pareiškėjas yra projekto, įgyvendinamo planavimo būdu, partneris), priemonės „Žemės ūkio valdų modernizavimas“ pirmąją veiklos sritį „Nitrātų direktyvos Nr. 91/676/EEB reikalavimų įgyvendinimas“;

15.2. projektus, pateiktus 2004–2006 metais pagal Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento (BPD) priemonę „Investicijos į žemės ūkio valdas“ ir pripažintus tinkamais finansuoti bei finansuojamus iš EŽŪFKP ir bendrojo finansavimo lėšų, skirtų Programai vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. birželio 4 d. įsakymo Nr. 3D-278 „Dėl projektų, pateiktų pagal Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento (BPD) kaimo plėtros ir

žuvininkystės prioriteto priemonę „Investicijos į žemės ūkio valdas“ ir tinkamų gauti paramą iš Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programai skirtų lėšų“ (Žin., 2007, Nr. 63-2432) nuostatomis.

16. Parama pagal Priemonę turi būti skiriama atsižvelgiant į Taisyklių 14, 15 ir 19 punktuose nurodytas nuostatas ir nepažeidžiant valstybės pagalbos teikimo reikalavimų, taikomų vadovaujantis 2006 m. gruodžio 15 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1998/2006 dėl Sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo *de minimis* pagalbai (OL 2006 L 379, p. 5).

17. Didžiausia bendra pareiškėjo ir jo sutuoktinio gauta pagal Programos investicines priemones paramos suma negali viršyti vienam paramos gavėjui Taisyklių 15 punkte 2007–2013 metų laikotarpiui nustatytos didžiausios paramos sumos ir turi atitikti Taisyklių 16 punkte nurodytus reikalavimus.

18. Pareiškėjas, paramos gavėjas projekto įgyvendinimo laikotarpiu tuo pačiu metu negali dalyvauti kitose investicinėse Programos priemonėse. Pakartotinai investicinės paramos pagal šią ar kitas Programos priemones galima kreiptis tik įgyvendinus ankstesnįjį EB lėšomis finansuojamą projektą:

18.1. ne anksčiau kaip pateikus paskutinį mokėjimo prašymą ir galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą;

18.2. pareiškėjai, dalyvaujantys Lietuvos kaimo plėtros 2004–2006 metų plano priemonėje „Pusiau natūrinis ūkininkavimas“ (toliau – PNŪ), pakartotinai paramos pagal Programos investicines priemones gali kreiptis tik jei iki paramos paraiškos pagal Programos investicinę priemonę pateikimo dienos įvykdė visas investicijas ir įsipareigojimus, susijusius su PNŪ, ir pateikė tai įrodančius dokumentus.

19. Jei pareiškėjas naudojasi kredito įstaigų išduotais kreditais projektui, kuriam prašoma paramos, finansuoti ir pareiškėjui teikiama valstybės pagalba, kompensuojant dalį kredito įstaigai sumokėtų palūkanų ir (arba) dalį garantinio užmokesčio, didžiausia bendra paramos, skiriamos pagal Taisykles, ir valstybės pagalbos lėšų suma bei intensyvumas vienam projektui ir jo tinkamoms finansuoti išlaidoms negali viršyti Taisyklėse nustatytų dydžių. Tokiu atveju tinkamomis finansuoti išlaidomis laikomos Taisyklių reikalavimus atitinkančios ir su projekto įgyvendinimu susijusios išlaidos, patirtos po prašymo kompensuoti dalį palūkanų ir (arba) dalį garantinio užmokesčio pateikimo dienos.

VI. GALIMI PAREIŠKĖJAI IR PARAMOS GAVĖJAI

20. Taisyklių 9.1 punkte nurodytai veiklai paramos gali kreiptis:

20.1. veikiantis privatus juridinis asmuo, atitinkantis labai mažai įmonei keliamus reikalavimus (toliau – labai maža įmonė);

20.2. kaimo gyventojas – fizinis asmuo, kuris paramos paraiškos pateikimo momentu nuolatinę gyvenamąją vietą deklaruoja kaimo vietovėje ir Taisyklių 26.7 punkte nustatyta tvarka yra įregistravęs žemės ūkio valdą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre (reikalavimas turėti įregistruotą žemės ūkio valdą netaikomas Taisyklių 27.3 punkte nurodytiems kaimo gyventojams).

21. Taisyklių 9.2 punkte nurodytai veiklai paramos gali kreiptis tik veikianti labai maža įmonė, kaip nurodyta Taisyklių 20.1 punkte.

22. Paramos paraišką pareiškėjas teikia individualiai.

23. Jei paraišką pateikęs pareiškėjas, fizinis asmuo, mirė po paramos paraiškos pateikimo, tačiau prieš sprendimo skirti paramą priėmimą, paramos paraiška išregistruojama.

24. Paramos gavėjui, fiziniam asmeniui, mirus arba nenugalimos jėgos (*force majeure*) atveju, dėl kurio paramos gavėjas negali vykdyti prisiimtų įsipareigojimų po sprendimo skirti paramą priėmimo,

parama galės būti mokama asmeniui, perimančiam paramos gavėjo įsipareigojimus ir tęsiančiam veiklą, jei jis įsipareigojimų perėmimo metu atitiks pareiškėjui taikomus tinkamumo kriterijus.

VII. NETINKAMI PAREIŠKĖJAI

25. Pareiškėjui parama neteikiama, jei:

25.1. pareiškėjas neatitinka Taisyklių VI skyriuje nustatytų reikalavimų;

25.2. pareiškėjui, nurodytam Taisyklių 20.1 punkte, iškelta byla dėl bankroto ir (arba) jis likviduojamas;

25.3. pareiškėjas paramos paraiškoje, pridedamuose ar pagal paklausimą pateiktuose dokumentuose sąmoningai pateikė neteisingą informaciją;

25.4. pareiškėjas dėl subjektyvių priežasčių nevykdo ankstesnio projekto verslo plane užsibrėžtų tikslų ir priežiūros rodiklių. Tokiu atveju jis netenka teisės kreiptis paramos pagal investicines priemones iki tol, kol bus pašalinti veiklos trūkumai;

25.5. yra priimtas galutinis sprendimas dėl:

25.5.1. pareiškėjo, ketinusio gauti arba gavusio paramą iš SAPARD, Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo, EŽŪFKP, Žuvininkystės orientavimo finansinio instrumento, Europos žuvininkystės fondo, paramos teikimo ar sutarties sąlygų pažeidimo, apie kurį teisės aktų nustatyta tvarka buvo pranešta Europos Komisijai. Tokiu atveju pareiškėjas neturi teisės pretenduoti į paramą vienerius metus nuo galutinio sprendimo priėmimo dienos;

25.5.2. paramos neskyrimo dėl padaryto pažeidimo. Tokiu atveju pareiškėjas neturi teisės pretenduoti į paramą vienerius metus nuo galutinio sprendimo priėmimo dienos;

25.5.3. pareiškėjo įvykdytos nusikalstamos veikos ar administracinio teisės pažeidimo, susijusių (-sio) su parama. Tokiu atveju pareiškėjas neturi teisės pretenduoti į paramą dvejus metus nuo galutinio sprendimo priėmimo dienos.

VIII. TINKAMUMO GAUTI PARAMĄ KRITERIJAI

26. Tinkamumo gauti paramą pagal Priemonę kriterijai, taikomi visiems pareiškėjams:

26.1. paramos paraišką pateikia subjektas, įvardytas galimu pareiškėju Taisyklių VI skyriuje ir neatitinkantis Taisyklių 25 punkte numatytų atvejų;

26.2. projektas atitinka Taisyklių III skyriuje nurodytus Priemonės tikslus;

26.3. projekto veikla patenka į Taisyklių 1 priede pateiktą pagal Priemonę remiamos veiklos rūšių sąrašą, ir negali būti priskirta neremiamai veiklai, nurodytai Taisyklių 2 priede;

26.4. pareiškėjas užtikrina, kad projekte numatytos išlaidos, kurioms finansuoti prašoma paramos, nebuvo, nėra ir nebus finansuojamos iš kitų nacionalinių programų ir EB fondų;

26.5. pareiškėjas neturi įsiskolinimų Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui ir Valstybinio socialinio draudimo fondui, išskyrus atvejus, kai Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyta tvarka, pareiškėjui, nurodytam Taisyklių 20.1 punkte, yra atidėti mokesčių arba socialinio draudimo įmokų mokėjimo terminai (atitiktis šiam kriterijui gali būti tikslinama paramos paraiškos vertinimo metu);

26.6. pareiškėjas tvarko ir (arba) įsipareigoja tvarkyti buhalterinę apskaitą Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatyme (Žin., 2001, Nr. 99-3515) ir kituose teisės aktuose nustatyta tvarka (kaip nurodyta Taisyklių 27.6 ar 28.5 punkte), kartu su paramos paraiška pateikdamas finansinės atskaitomybės dokumentus (pelno (nuostolio) ir balanso ataskaitas) arba ūkinės veiklos pradžios balansą (jei paramos paraišką teikia naujai įsteigta labai maža įmonė ar fizinis asmuo – kaimo gyventojas, – užsiimantis individualiąja veikla);

26.7. pareiškėjas yra įregistravęs žemės ūkio valdą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2008 m. gegužės 15 d. įsakymo Nr. 3D-278 „Dėl žemės ūkio valdų registravimo Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre“ (Žin., 2008, Nr. 58-2192) nustatyta tvarka;

26.8. projektas įgyvendinamas kaimo vietovėje, t. y. vietovėje, kurios gyventojų skaičius neviršija šešių tūkstančių. Projektams, kurių įgyvendinimo vieta yra savivaldybės centras, parama neteikiama;

26.9. nekilnojamas turtas, į kurį investuojama, pareiškėjo valdomas teisėtais pagrindais šia tvarka:

26.9.1. žemė, įskaitant žemę po pastatais ir (arba) statiniais, priklauso pareiškėjui arba jo sutuoktiniui (kai pareiškėjas – kaimo gyventojas, kaip nurodyta Taisyklių 20.2 punkte) nuosavybės teise, sutuoktinių bendrosios dalinės arba sutuoktinių bendrosios jungtinės nuosavybės teise, arba yra nuomojama, arba kitaip užsitikrinamas teisėtas naudojimas ja ne trumpiau kaip dešimt metų nuo paramos paraiškos užregistravimo Agentūroje dienos;

26.9.2. pastatai, statiniai ir (arba) patalpos, kuriuose atliekami kapitalinio remonto darbai, priklauso pareiškėjui arba jo sutuoktiniui (kai pareiškėjas – kaimo gyventojas, kaip nurodyta Taisyklių 20.2 punkte) nuosavybės teise, arba sutuoktinių bendrosios dalinės arba bendrosios jungtinės nuosavybės teise, arba yra nuomojami, arba kitaip užsitikrinamas teisėtas naudojimas jais ne trumpiau kaip penkerius metus nuo paramos paraiškos užregistravimo Agentūroje dienos;

26.9.3. naujai statomi ir (arba) rekonstruojami pastatai, statiniai ir (arba) patalpos priklauso pareiškėjui nuosavybės teise;

26.9.4. parama neskiriama, jei investuojama į nekilnojamąjį turtą, kuris priklauso pareiškėjui ar jo sutuoktiniui su kitais asmenimis arba pareiškėjui ir jo sutuoktiniui bendrosios dalinės arba bendrosios jungtinės nuosavybės teise su kitais asmenimis;

26.10. pareiškėjas įsipareigoja, esant draudimo paslaugų prieinamumui, apdrausti turtą, kuriam įsigyti ar sukurti bus panaudota parama, ne trumpesniai kaip penkerių metų laikotarpiui: projekto įgyvendinimo laikotarpiui – didžiausiu turto atkuriamosios vertės draudimu nuo visų galimų rizikos atvejų, o įgyvendinus projektą – likutine verte, atsižvelgiant į atitinkamos rūšies turto naudojimo laiką ir taikomas turto nusidėvėjimo normas. Įvykus draudžiamajam įvykiui pareiškėjas, paramos gavėjas įsipareigoja kuo greičiau, bet ne vėliau kaip per 10 darbo dienų apie tai pranešti Agentūrai. Reikalavimas gali būti netaikomas, jei pareiškėjas įrodo, kad apdrausti paramos lėšomis įgytą ar sukurtą turtą nėra galimybių, ir kartu su mokėjimo prašymu pateikia bent tris šį faktą patvirtinančius oficialius skirtingų draudimo įmonių atsisakymo suteikti draudimo paslaugas raštus. Tokiu atveju pareiškėjas, pateikdamas paramos paraišką, privalo įsipareigoti, jog, įvykus draudiminiam įvykiui, kurio metu buvo sunaikintas projekto lėšomis įsigytas ar sukurtas nekilnojamas turtas, Agentūrai sugrąžins projekto įgyvendinimui skirtą paramos lėšų dalį;

26.11. pareiškėjas įsipareigoja be rašytinio Agentūros sutikimo neatlikti esminio projekte numatytos veiklos, projekto įgyvendinimo vietos ir sąlygų pakeitimo (vykdyti verslo plane (projekto apraše) numatytą veiklą), neparduoti ir kitaip neperleisti kitam asmeniui už paramos lėšas įgyto turto mažiausiai penkerius metus nuo sprendimo skirti paramą priėmimo dienos;

26.12. visos investicijos atitinka EB darbo saugos reikalavimus, kaip nurodyta Techniniame reglamente „Mašinų sauga“, patvirtintame Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 28 (Žin., 2000, Nr. 23-601, 2007, Nr. 129-5249), ir Elektrotechninių gaminių saugos techniniame reglamente, patvirtintame Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos standartizacijos departamento direktoriaus 1999 m. spalio 19 d. įsakymu Nr. 351/61 (Žin., 1999, Nr. 90-2663, 2001, Nr.54-1932);

26.13. pareiškėjas įrodo, kad ūkio subjektas atitinka ekonominę gyvybingumą apibūdinančius rodiklius, nurodytus pateiktame verslo plane (projekto apraše), kuris yra Taisyklių 3 priede pateikiamos pavyzdinės paramos paraiškos formos sudedamoji dalis;

26.14. jei projekte numatyti statybos (nauja statyba, rekonstrukcija, kapitalinis remontas) ar infrastruktūros įrengimo darbai, turi būti pateiktas:

26.14.1. aplinkos apsaugos institucijos išankstinis projekto įvertinimas, parengtas vadovaujantis Statybos techniniu reglamentu STR 1.05.05:2004 „Statinio projekto aplinkos apsaugos dalis“, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 701 (Žin., 2004, Nr. 50-1675). Tuo atveju, kai yra statybos leidimas, šios pažymos pateikti nereikia;

26.14.2. numatytiems statybos (nauja statyba, rekonstrukcija, kapitalinis remontas) darbams, vadovaujantis Statybos techninio reglamento STR 1.05.06:2005 „Statinio projektavimas“, patvirtinto Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. D1-708 (Žin., 2005, Nr. 4-80), nuostatomis, turi būti parengtas techninis projektas (pateikiamos statinio techninio projekto bendroji dalis, sklypo sutvarkymo (sklypo plano), architektūros, technologijos ir statybos skaičiuojamosios kainos nustatymo dalys), gautas statybos leidimas (pateikiamas kartu su paramos paraiška), išskyrus nesudėtingus (tarp jų laikinus) statinius (Statybos techninis reglamentas STR1.01.07:2002 „Nesudėtingi (tarp jų laikini) statiniai“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. balandžio 16 d. įsakymu Nr. 184 (Žin., 2002, Nr. 43-1639);

26.14.3. statinių projektams turi būti atlikta statinio techninio projekto statybos skaičiuojamosios kainos dalies ekspertizė, vadovaujantis Statybos techniniu reglamentu STR.1.06.03:2002 „Statinio projekto ekspertizė ir statinio ekspertizė“, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. 214 (Žin., 2002, Nr. 55-2200). Ekspertizės išvada turi būti parengta įstaigos, turinčios teisę užsiimti šia veikla;

26.14.4. jei projekte numatyta statyba ir (arba) rekonstrukcija, kapitalinis remontas, tačiau jiems paramos neprašoma, Taisyklių 26.14.1–26.14.3 punktuose nurodyti dokumentai neteikiami. Atitiktis šiam kriterijui gali būti tikslinama paramos paraiškos vertinimo metu;

26.15. jei projekte numatyta vykdyti licencijuotą veiklą ar veiklą, kuriai vykdyti turi būti išduotas leidimas, pareiškėjas licenciją arba leidimą Agentūrai įsipareigoja pateikti kartu su paskutiniu mokėjimo prašymu.

27. Tinkamumo kriterijai, taikomi pareiškėjui – veikiančiai labai mažai įmonei, kaip nurodyta Taisyklių 20.1 punkte:

27.1. ne mažiau kaip vienas labai mažos įmonės darbuotojas turi reikiamą kvalifikaciją projekte numatytai veiklai vykdyti, t. y. tenkina bent vieną iš šių reikalavimų:

27.1.1. yra įgijęs arba siekia įgyti (šiuo metu studijuoja) išsilavinimą, profesinę kvalifikaciją, arba švietimo poreikių tenkinimo, kvalifikacijos tobulinimo ar papildomos kompetencijos įgijimo programą (-as), susijusią (-ias) su projekte numatyta veikla;

27.1.2. turi ne mažiau kaip dvejų metų patirtį projekte numatytos veiklos srityje;

27.1.3. įsipareigoja nuo sprendimo skirti paramą priėmimo dienos projekto įgyvendinimo laikotarpiu kelti kvalifikaciją verslumo srityje, t. y. išklaustyti specializuotus kursus, susijusius su verslumo ugdymu, ir pateikti tai patvirtinančią pažymėjimą iki projekto įgyvendinimo pabaigos (kartu su paskutiniu mokėjimo prašymu);

27.2. labai maža įmonė įregistruota ir veikia kaimo vietovėje, t. y. vietovėje, kurios gyventojų skaičius neviršija šešių tūkstančių. Savivaldybių centrai nepriskiriami prie vietovių, tinkamų paramai gauti;

27.3. ne mažiau kaip 50 proc. labai mažos įmonės darbuotojų paramos paraiškos pateikimo ir projekto įgyvendinimo laikotarpiu yra kaimo gyventojai. Skirtingai, nei nurodyta Taisyklių 20.2 punkte, labai mažoje įmonėje dirbantiems kaimo gyventojams netaikomas reikalavimas būti įregistravus žemės ūkio valdą. Įmonės darbuotojas turi būti deklaravęs gyvenamąją vietą kaimo vietovėje paramos paraiškos pateikimo momentu;

27.4. labai maža įmonė neužsiima žemės ūkio veikla;

27.5. labai maža įmonė įsipareigoja išlikti savarankiška įmone mažiausiai penkerius metus nuo sprendimo skirti paramą priėmimo dienos;

27.6. labai maža įmonė, tvarkydama ir (arba) įsipareigodama tvarkyti buhalterinę apskaitą ir rengti finansinę atskaitomybę, vadovaujasi ir (arba) įsipareigoja vadovautis Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymu (Žin., 2001, Nr. 99-3516, 2008, Nr. 79-3098) ir galiojančiais Verslo apskaitos standartais, skelbiamais viešosios įstaigos „Audito ir apskaitos tarnyba“ interneto svetainėje (www.aat.lt);

27.7. jei projektas skirtas tradicinių amatų puoselėjimui, kartu su paramos paraiška pateikiamas gaminamo (-ų) tautinio paveldo produkto (-ų) sertifikatas (-ai), išduotas (-i) vadovaujantis Tautinio paveldo produktų, tradicinių amatų mokymo programų, tradicinių mugių sertifikavimo, tradicinių amatų meistrų sertifikavimo ir atestavimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. gegužės 21 d. nutarimu Nr. 529 (Žin., 2008, Nr. 66–2508), kitas dokumentas, įrodantis pareiškėjo patirtį šioje veikloje, arba ne mažiau kaip vieno labai mažos įmonės darbuotojo patirtį tradicinių amatų puoselėjimo veiklos srityje įrodantys dokumentai (pateikiama vėliausiai su paskutiniu mokėjimo prašymu).

28. Tinkamumo kriterijai, taikomi pareiškėjui – kaimo gyventojui, kaip nurodyta Taisyklių 20.2 punkte:

28.1. turi reikiamą kvalifikaciją projekte numatyta veiklai vykdyti, t. y. tenkina reikalavimus, nurodytus Taisyklių 27.1.1 arba 27.1.3 punktuose;

28.2. kaimo vietovėje, t. y. vietovėje, kurios gyventojų skaičius neviršija šešių tūkstančių, užsiima konkrečia, projekte numatyta ne žemės ūkio veikla mažiausiai dvejus pastaruosius metus iki paramos paraiškos pateikimo. Savivaldybių centrai nepriskiriami prie vietovių, tinkamų paramai gauti;

28.3. turi Nuolatinio Lietuvos gyventojų individualiosios veiklos, numatytos projekte, pažymą, išduotą vadovaujantis Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymo Nr. 373 „Dėl mokesčių administratoriaus informavimo apie nuolatinio Lietuvos gyventojų pradedamą vykdyti individualiąją veiklą, Nuolatinio Lietuvos gyventojų individualiosios veiklos vykdymo ir Nenuolatinio Lietuvos gyventojų nuolatinės bazės įregistravimo Lietuvoje pažymų išdavimo taisyklių“ (Žin., 2003, Nr. 1-31, 2008, Nr. 27-1011) nuostatomis, arba verslo liudijimą, pratęstą ne trumpesniai terminui kaip iki einamųjų metų pabaigos, išduotą Verslo liudijimų išdavimo gyventojams taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1797 (Žin., 2002, Nr. 112-4992, 2005, Nr. 138-4971), nustatyta tvarka;

28.4. jei projektas skirtas tradicinių amatų puoselėjimui, pateikia galiojančią gaminamo (-ų) tautinio paveldo produkto (-ų) sertifikatą (-us), išduotą (-us) vadovaujantis Taisyklių 27.7 nurodyta tvarka, arba kitus dokumentus, įrodančius pareiškėjo patirtį tradicinių amatų puoselėjimo veiklos srityje;

28.5. tvarkydamas ir (arba) įsipareigodamas tvarkyti buhalterinę apskaitą, taip pat vadovaujasi ir (arba) įsipareigoja vadovautis galiojančiais Verslo apskaitos standartais, skelbiamais viešosios įstaigos „Audito ir apskaitos tarnyba“ interneto svetainėje (www.aat.lt), sudarant pelno (nuostolio) ataskaitą ir balansą.

IX. TINKAMOS IR NETINKAMOS FINANSUOTI IŠLAIDOS

29. Projekto įgyvendinimo trukmė turi būti nurodyta paramos paraiškoje ir negali viršyti 24 arba 36 mėnesių, jeigu turtas įgyjamas išperkamąja nuoma, nuo spendimo skirti paramą priėmimo dienos.

30. Projekte turi būti numatytos ir paramos paraiškoje nurodytos visos išlaidos, susijusios su projekto įgyvendinimu ir numatyta vykdyti veikla. Paramos lėšomis finansuojamos tik tinkamomis finansuoti pripažintos ir būtinos projektui įgyvendinti išlaidos, neviršijančios numatyto paramos dydžio ir intensyvumo, ir patirtos laikantis Programos administravimo taisyklėse nustatytų pirkimo procedūrų. Tinkamos finansuoti išlaidos turi būti aiškiai išvardytos pagal išlaidų kategorijas, o ne pateikiamos bendra suma. Tinkamų finansuoti išlaidų sumai pagrįsti turi būti pateikiamas bent vienas komercinis pasiūlymas, jei iki paramos paraiškos pateikimo prekių, paslaugų ar darbų pirkimai neatlikti. Jei pareiškėjas iki paramos paraiškos pateikimo patyrė ir apmokėjo dalį ar visas su projekto įgyvendinimu susijusias išlaidas, kartu su paramos paraiška pateikiama įvykdyto konkurso arba apklausos prekėms, paslaugoms ar darbams pirkti (jei nėra nustatyti didžiausieji išlaidų įkainiai) dokumentacija.

31. Tinkamomis finansuoti pripažįstamos išlaidos:

31.1. būtinos projektui vykdyti ir numatytos paramos paraiškoje;

31.2. bendrosios išlaidos, kurios yra tiesiogiai susijusios su projekto parengimu ir administravimu, ir išlaidos, pareiškėjo patirtos įgyvendinant projektą. Tiek bendrosios, tiek projekto įgyvendinimo išlaidos turi būti patirtos ne anksčiau kaip nuo Europos Komisijos Kaimo plėtros komiteto pritarimo Programai datos, t. y. nuo 2007 m. rugsėjo 19 d. ir ne anksčiau kaip prieš dvejus metus iki paramos paraiškos pateikimo dienos. Išlaidos nefinansuojamos, jeigu parama projektui neskiriama arba išlaidos nėra nurodytos tinkamų finansuoti išlaidų sąraše, pateiktame Taisyklių 32 punkte, arba jei jos padarytos nesilaikant Programos administravimo taisyklėse nurodytų pirkimo procedūrų;

31.3. faktiškai patirtos, įtrauktos į paramos gavėjo apskaitą ir kurios gali būti identifikuotos, yra pagrįstos ir patvirtintos atitinkamais išlaidas pateisinančiais ir išlaidų apmokėjimą įrodančiais dokumentų originalais arba Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyta tvarka patvirtintomis kopijomis;

31.4. padarytos naujoms, nenaudotoms, teisės aktų nustatytus reikalavimus atitinkančioms prekėms įsigyti.

32. Tinkamų finansuoti išlaidų kategorijos:

32.1. projekte numatytai veiklai vykdyti skirtų gamybinių ir kitų būtinų pastatų ir (arba) statinių statyba, rekonstrukcija ir (arba) kapitalinis remontas. Projekte numatytai veiklai vykdyti skirtų gamybinių ir kitų būtinų pastatų ir (arba) statinių statybą, rekonstrukciją ir (arba) kapitalinį remontą atliekant ūkio būdu, finansuojamas tik naujų statybinių medžiagų įsigijimas;

32.2. naujos technikos ir įrangos, įskaitant kompiuterinę ir programinę įrangą, transporto priemones (išskyrus Taisyklių 33.3 punkte nurodytus atvejus), atsižvelgiant į jų kategorijas, klases ir joms priskirtus kėbulų tipų kodus, nustatytus vadovaujantis Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų kategorijų ir klasių pagal konstrukciją reikalavimais, patvirtintais Valstybinės kelių transporto inspekcijos prie Susisiekimo ministerijos viršininko 2008 m. gruodžio 2 d. įsakymu Nr. 2B-479 (Žin., 2008, Nr. 141-5606), skirtos projekto reikmėms, įsigijimas (išperkama nuoma įsigijamas turtas turi tapti paramos gavėjo nuosavybe iki projekto įgyvendinimo pabaigos);

32.3. verslo infrastruktūros projekto įgyvendinimo vietoje kūrimas (apšvietimo, privažiavimo įrengimo sklypo, kuriame įgyvendinamas projektas, ribose, vandens tiekimo (įskaitant vandens gręžinį) ir nuotekų šalinimo sistemos įrengimo ir (arba) sutvarkymo, daugiamečių augalų įsigijimo ir kt. su projekto įgyvendinimu susijusios infrastruktūros kūrimo ar gerinimo darbų išlaidos);

32.4. interneto svetainės sukūrimas;

32.5. bendrosios išlaidos. Verslo plano (projekto aprašo) parengimo ir konsultavimo projekto įgyvendinimo klausimais išlaidos gali būti finansuojamos tik tuo atveju, jei šias paslaugas atlieka Ministerijos nustatyta tvarka akredituoti konsultantai, kaip tai nurodyta Konsultavimo įstaigų ir konsultantų akreditavimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. gegužės 18 d. įsakymu Nr. 3D-242 (Žin., 2007, Nr. 57-2207, 2008, Nr. 48-1790). Finansuojama bendrųjų išlaidų suma be pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) gali būti ne didesnė kaip:

32.5.1. 7 000 Lt (septyni tūkstančiai litų);

32.5.2. 10 000 Lt (dešimt tūkstančių litų), jei projekte numatyta projekto veikla vykdyti skirtų gamybinių ir kitų būtinų pastatų ir (arba) statinių statyba, rekonstrukcija ir (arba) kapitalinis remontas, ir šioms išlaidoms kompensuoti prašoma paramos lėšų;

32.6. projekto viešinimo išlaidos, atliekamos vadovaujantis Informavimo apie Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programą ir suteiktos paramos viešinimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 26 d. įsakymu Nr. 3D-191 (Žin., 2007, Nr. 48-1868).

33. Netinkamos finansuoti išlaidos:

33.1. nenumatytos projekte, nesusijusios su projektu ir remiama veikla, neatitinkančios Taisyklių 30 ir 31 punktuose nustatytų reikalavimų ir neįvardytos Taisyklių 32 punkte;

33.2. trumpalaikio turto įsigijimo išlaidos, išskyrus naujų statybinių medžiagų įsigijimo išlaidas (trumpalaikio turto apibrėžtis pateikiama Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo (Žin., 2001, Nr. 110-3992) 13 straipsnio 4 dalyje);

33.3. transporto priemonių, priklausančių M kategorijai ir jai priskiriamų kėbulų tipams, N kategorijos N₃ klasei ir kėbulų tipams, kurių kodai – BAE, BAF, BAG, BAH, BAK, BAL, BAM, BC, BD, BAN, BAR, BAS, G kategorijai ir jai priskiriamų kėbulų tipams, O kategorijos O₄ klasei ir specialiosios paskirties transporto priemonių, kurių kodai – SA, SB, SC, SE, SH, SJ, SL, SM, SN, SP, SR, SS, ST ir SZ, kaip nurodyta Motorinių transporto priemonių ir jų priekabų kategorijų ir klasių pagal konstrukciją reikalavimuose, ir keturračių motociklų, vandens motociklų, bagių įsigijimo išlaidos;

33.4. išlaidos ar jų dalis, patirtos perkant prekes, darbus ar paslaugas ir nesilaikant pirkimo procedūrų, nurodytų Programos administravimo taisyklėse;

33.5. išlaidos, viršijančios Ministerijos nustatytus didžiausiuosius įkainius. Jeigu pagal pateiktus komercinius pasiūlymus išlaidų vertė yra didesnė už nustatytus didžiausiuosius įkainius, finansuojama pagal nustatytus didžiausiuosius įkainius. Jei pagal pateiktus komercinius pasiūlymus išlaidų vertė yra mažesnė negu pagal nustatytus didžiausiuosius įkainius, finansuojama pagal pasiūlyme pateiktą kainą;

33.6. žemės pirkimo ir (arba) nuomos išlaidos, išlaidos, susijusios su nuomos sutartimi, turto nuomos mokestis, palūkanų mokėjimo, netiesioginės išlaidos, draudimo įmokos;

33.7. gyvūnų, vienmečių augalų įsigijimo išlaidos;

33.8. išlaidos, padengtos naudojant paramos lėšas, finansuojamas iš kitų nacionalinių programų, EB struktūrinių fondų ar bet kurio kito EB finansinio instrumento lėšų.

34. Pirkimo ir (arba) importo PVM, kurį pagal Lietuvos Respublikos pridėtinės vertės mokesčio įstatymą (Žin., 2002, Nr. 35-1271) paramos gavėjas turi ar galėtų turėti galimybę įtraukti į PVM atskaitą (net jei tokio PVM paramos gavėjas į atskaitą neįtraukė), visais atvejais yra netinkamas finansuoti iš paramos lėšų.

X. PARAMOS PARAIŠKOS TEIKIMO, ADMINISTRAVIMO IR PARAMOS SKYRIMO TVARKA

35. Paramos paraiškos forma pateikiama Taisyklių 3 priede ir skelbiama Ministerijos ir Agentūros interneto svetainėse adresais: www.zum.lt ir www.nma.lt.

36. Paramos paraiška ir dokumentai turi būti pildomi lietuvių kalba. Kita kalba užpildytos paraiškos nepriimamos.

37. Prie paramos paraiškos turi būti pateiktas elektroninis paramos paraiškos variantas (įrašytas į kompaktinę plokštelę (CD)).

38. Paramos paraiškas priima iš pareiškėjų ir registruoja Agentūra pagal numatomą projekto įgyvendinimo vietą Programos administravimo taisyklėse nurodytais adresais. Paramos paraiška ir (arba) papildomi dokumentai turi būti pateikti pareiškėjo asmeniškai arba per įgaliotą asmenį. Kitais būdais (pvz., paštu, per kurjerį, faksu arba elektroniniu paštu ir t. t.) arba kitais adresais pateiktos paramos paraiškos nepriimamos.

39. Turi būti pateikiamas vienas originalus paramos paraiškos ir reikalaujamų prie paramos paraiškos pridedamų dokumentų egzempliorius, kurio pirmajame puslapyje nurodoma ORIGINALAS, taip pat paramos paraiškos ir reikalaujamų prie paramos paraiškos pridedamų dokumentų kopija (patvirtinta Agentūros darbuotojo), kurios pirmajame puslapyje nurodoma KOPIJA. Pateikiamos paramos paraiškos ir jos priedų originalas ir kopija turi būti įsegti į atskirus segtuvus.

40. Pareiškėjas privalo pasirašyti kiekvieną paramos paraiškos ir pridedamų dokumentų originalo ir kopijos lapą.

41. Paramos paraiškų vertinimas pradedamas nelaukiant paramos paraiškų priėmimo termino pabaigos. Paramos paraiškos vertinimas negali trukti ilgiau kaip 30 darbo dienų nuo jos užregistravimo Agentūroje dienos (į šį paramos paraiškų vertinimo terminą neįskaičiuojami paklausimų pareiškėjui bei patikrų vietoje atlikimo terminai).

42. Prieš užregistruojant paramos paraišką, atliekamas administracinės atitikties tikrinimas, kuris negali trukti ilgiau kaip 1 darbo dieną. Administracinės atitikties tikrinimo metu nustatoma, ar paramos paraiška tinkamai užpildyta ir ar pateikti visi paramos paraiškoje nurodyti dokumentai. Jeigu atliekant administracinės atitikties tikrinimą yra nustatoma, kad pateikti ne visi paramos paraiškoje nurodyti dokumentai ir (arba) paramos paraiška užpildyta netinkamai, paramos paraiška neregistruojama ir

Agentūros darbuotojas pareiškėjui įteikia pranešimą, kuriame nurodomos paramos paraiškos neregistravimo priežastys.

43. Paramos paraiškos tinkamumo skirti paramą vertinimo metu nustatoma, ar projektas tinkamas gauti paramą iš EŽŪFKP ir bendrojo finansavimo lėšų, numatytų Lietuvos Respublikos valstybės biudžete, ir galima paramos suma suapvalinta iki sveikųjų skaičių.

44. Agentūra, įvertinusi paramos paraiškas, parengia nustatytos formos paramos paraiškų vertinimo rezultatų suvestinę, paramos paraiškų vertinimo ataskaitas ir teikia jas Agentūros Projektų atrankos komisijai (toliau – Komisija), kurios sudėtis tvirtinama Agentūros direktoriaus įsakymu. Į Komisijos sudėtį turi būti įtrauktas bent vienas Ministerijos atstovas ir socialiniai, instituciniai partneriai.

45. Komisija svarsto, kuriuos projektus finansuoti, ir dėl finansuotinių projektų priima rekomendacinio pobūdžio sprendimą.

46. Sprendimas dėl paramos skyrimo įteisinamas Agentūros direktoriaus įsakymu. Apie priimtą sprendimą Agentūra informuoja Ministeriją per 5 darbo dienas nuo jo priėmimo dienos.

47. Priėmus sprendimą skirti paramą, pareiškėjas tampa paramos gavėju. Paramos sutartis nesudaroma.

48. Agentūra apie sprendimą dėl paramos skyrimo informuoja pareiškėjus registruotu laišku per 5 darbo dienas nuo sprendimo gavimo Agentūroje dienos, nurodydama paramos dydį ir sprendimo apskundimo tvarką.

XI. MOKĖJIMO PRAŠYMO TEIKIMO, ADMINISTRAVIMO IR PARAMOS IŠMOKĖJIMO TVARKA

49. Mokėjimo prašymai teikiami:

49.1. kartu su paramos paraiška, jei pareiškėjas iki paramos paraiškos pateikimo patyrė ir apmokėjo dalį ar visas su projekto įgyvendinimu susijusias išlaidas, kurioms finansuoti prašo skirti paramą. Šiuo atveju su paramos paraiška yra teikiamas mokėjimo prašymas, kurio pavyzdinė forma pateikta Taisyklių 4 priede;

49.2. po kiekvieno projekto įgyvendinimo etapo, kaip numatyta paramos paraiškoje, jei pareiškėjas būtinas projektui įgyvendinti investicijas ar jų dalį numatė patirti ir apmokėti po paramos paraiškos pateikimo dienos.

50. Mokėjimo prašymo forma ir informacija apie pridedamus dokumentus pateikiama Agentūros interneto svetainėje www.nma.lt ir Ministerijos interneto svetainėje www.zum.lt.

51. Paramos gavėjas turi pateikti vieną mokėjimo prašymo originalą, pažymėtą spaudu ORIGINALAS, ir vieną kopiją, pažymėtą spaudu KOPIJA, ir pridedamų dokumentų originalus, Agentūros darbuotojo arba notaro patvirtintas kopijas. Pateikiami dokumentų originalai, kurie pažymėti atitinkamu spaudu, gražinami paramos gavėjui, o pasiliekomos patvirtintos spaudu TIKRA kopijos.

52. Mokėjimo prašymus kartu su reikalaujamais priedais iš paramos gavėjų priima ir registruoja Agentūra pagal projekto įgyvendinimo vietą Programos administravimo taisyklėse nurodytais adresais.

53. Pavėluotai pateikus mokėjimo prašymą taikomos sankcijos, nustatytos Programos administravimo taisyklėse. Pavėluotai teikiami mokėjimo prašymai priimami 10 darbo dienų nuo paramos paraiškoje nurodytų mokėjimo prašymų pateikimo terminų. Vėliau pateikti mokėjimo prašymai nepriimami, išskyrus atvejus, nurodytus Programos administravimo taisyklėse ir šių Taisyklių 55 punkte.

54. Jeigu paramos gavėjas dėl pateisinamų priežasčių nori pratęsti mokėjimo prašymo teikimo terminą ar pakeisti paramos objektų paskirstymą tarp paramos dalių, jis iki paraiškoje nustatyto atitinkamo termino pabaigos turi Agentūrai pateikti argumentuotą prašymą dėl termino pratęsimo.

55. Mokėjimo prašymą pateikus pavėluotai dėl nenugalimos jėgos (*force majeure*) aplinkybių, paramos gavėjas turi Agentūrai raštu paaiškinti vėlavimo priežastis ir pateikti dokumentus, pagrindžiančius vėlavimo priežastis.

56. Paramos gavėjų atsiskaitymai su tiekėjais turi vykti tik per finansines institucijas, išskyrus atvejus, kai pareiškėjas už turtą, įgytą nuo 2007 m. rugsėjo 19 d. ir ne anksčiau kaip prieš dvejus metus iki paramos paraiškos pateikimo dienos, iki šių Taisyklių įsigaliojimo dienos atsiskaitė grynaisiais pinigais.

57. Mokėjimo prašymų vertinimas atliekamas Programos administravimo taisyklėse nustatyta tvarka. Agentūra turi įvertinti mokėjimo prašymą ir pateikti Ministerijai pinigų užsakymo paraišką ne vėliau kaip per:

57.1. 30 darbo dienų nuo sprendimo skirti paramą dienos, kai mokėjimo prašymas (-ai) teikiamas (-i) kartu su paramos paraiška (kaip nurodyta Taisyklių 49.1 punkte). Į šį terminą neįskaičiuojamas paklausimų paramos gavėjui bei patikrų vietoje atlikimo laikas;

57.2. 20 darbo dienų nuo mokėjimo prašymo gavimo ir užregistravimo Agentūroje dienos, kai mokėjimo prašymas (-ai) teikiamas (-i) pagal paramos paraiškoje nurodytus projektų įgyvendinimo etapus (kaip nurodyta Taisyklių 49.2 punkte). Į šį terminą neįskaičiuojamas paklausimų paramos gavėjui bei patikrų vietoje atlikimo laikas.

58. Šiai Priemonei taikomas išlaidų kompensavimo mokėjimo būdas.

59. Taikant išlaidų kompensavimo mokėjimo būdą, paramos gavėjas pradeda įgyvendinti projektą savo lėšomis ir Agentūrai teikia mokėjimo prašymus, kuriuose deklaruoja patirtas ir apmokėtas išlaidas, pridėdamas išlaidų pagrindimo ir apmokėjimo įrodymo dokumentus ir (arba) jų kopijas, patvirtintas paramos gavėjo ar jo įgalioto asmens parašu ir antspaudu (jei toks turimas).

60. Paramos gavėjas gali pateikti iki trijų mokėjimo prašymų (įskaitant ir paskutinįjį mokėjimo prašymą), o jeigu turtas įgyjamas išperkama nuoma – iki šešių mokėjimo prašymų (įskaitant ir paskutinįjį mokėjimo prašymą).

61. Baigęs įgyvendinti projektą, paramos gavėjas pateikia Agentūrai galutinį mokėjimo prašymą, kuriame deklaruoja visas per laikotarpį nuo paskutinio mokėjimo prašymo patirtas ir apmokėtas tinkamas finansuoti projekto išlaidas ir galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą.

62. Paramos lėšos išmokamos Programos administravimo taisyklėse nustatyta tvarka.

XII. PROJEKTŲ ĮGYVENDINIMO PRIEŽIŪRA IR TIKRINIMAS

63. Paramos gavėjas Agentūrai projekto įgyvendinimo ataskaitas ir su projektu susijusios veiklos pagrindimo dokumentus teikia Programos administravimo taisyklėse nustatyta tvarka.

64. Patikrų vietoje atlikimo tvarka nustatyta Programos administravimo taisyklėse.

65. Paramos gavėjui nesilaikant paramos suteikimo reikalavimų ir pažeidžiant įsipareigojimus, numatytus Taisyklėse ir paramos paraiškoje, taikomos sankcijos, numatytos Programos administravimo taisyklėse.

XIII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

66. Projektinių dokumentų saugojimui taikomi reikalavimai, Agentūros ir (arba) Ministerijos priimtų sprendimų, veiksmų ar neveikimo, susijusių su projektu, pateiktų pagal Priemonę, administravimu, vertinimu, atranka ir mokėjimo prašymų administravimu, apskundimo tvarka ir kita Taisyklėse nenurodyta informacija pateikiama Programos administravimo taisyklėse ir kituose su projektu rengimu ir įgyvendinimu susijusiuose teisės aktuose.

67. Pasikeitus Taisyklėse nurodytiems teisės aktams, tiesiogiai taikomos naujos šių teisės aktų nuostatos.
